

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ

Mühendislik Mimarlık Fakültesi

İnşaat Mühendisliği Bölümü

E-Posta: ogu.ahmet.topcu@gmail.com

Web: <http://mmf2.ogu.edu.tr/atopcu>

Bilgisayar Destekli Nümerik Analiz

Ders notları 2014

Ahmet TOPÇU

$$I = \int_a^b f(x) dx$$

$$I = \int_{x_a}^{x_b} \left[\int_{y_a(x)}^{y_b(x)} f(x, y) dy \right] dx$$

$$I = \int_{x_a}^{x_b} \left\{ \int_{y_a(x)}^{y_b(x)} \left[\int_{z_a(x,y)}^{z_b(x,y)} f(x, y, z) dz \right] dy \right\} dx$$

39

PROGRAMLAR: Belirli integral hesabı

- Simpson
- Romberg
- GaussLegendre
- AdapteSimpson
- RecursiveAdapteSimpson
- TanhKurali
- Yamuk2
- Simpson2
- Romberg2
- GaussLegendre2
- GaussLegendre3

39. PROGRAMLAR: Tek ve çok katlı belirli integral hesabı

Bu bölümde uygulamada kullanılan integrasyon metotlarının QBASIC programları ve çözüm örnekleri verilecektir. Her hangi bir fonksiyon için biri iyi sonuç verirken bir diğeri çözüm vermeyebilir.

1. **Simpson** : $I = \int_a^b f(x) dx$ integralini Simpson kuralı ile hesaplar.

2. **Romberg**: $I = \int_a^b f(x) dx$ integralini Romberg metodu ile hesaplar.

3. **GaussLegendre**: $I = \int_a^b f(x) dx$ integralini Gauss-Legendre metodu ile hesaplar.

4. **AdapteSimpson**: $I = \int_a^b f(x) dx$ integralini adapte(adaptive) Simpson metodu ile hesaplar.

5. **RecursiveAdapteSimpson**: $I = \int_a^b f(x) dx$ integralini Recursive adapte Simpson metodu ile hesaplar.

6. **TanhKuralı**: $I = \int_a^b f(x) dx$ integralini Tanh kuralı ile hesaplar.

7. **Yamuk2**: $I = \int_a^b \left[\int_{ya(x)}^{yb(x)} f(x, y) dy \right] dx$ integralini yamuk kuralı ile hesaplar.

8. **Simpson2**: $I = \int_a^b \left[\int_{ya(x)}^{yb(x)} f(x, y) dy \right] dx$ integralini Simpson metodu ile hesaplar.

9. **Romberg2**: $I = \int_a^b \left[\int_{ya(x)}^{yb(x)} f(x, y) dy \right] dx$ integralini Romberg metodu ile hesaplar.

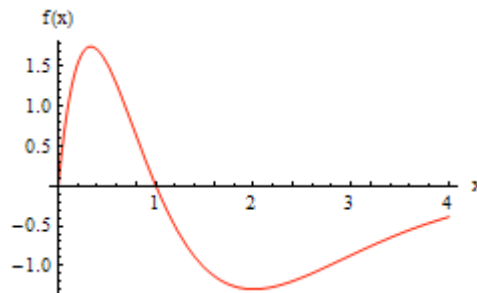
10. **GaussLegendre2**: $I = \int_{xa}^{xb} \left[\int_{ya(x)}^{yb(x)} f(x, y) dy \right] dx$ integralini Gauss-Legendre metodu ile hesaplar.

11. **GaussLegendre3**: $I = \int_{xa}^{xb} \left\{ \int_{ya(x)}^{yb(x)} \left[\int_{za(x,y)}^{zb(x,y)} f(x, y, z) dz \right] dy \right\} dx$ integralini Gauss-Legendre metodu ile hesaplar.

Tek katlı integral örnekleri:

Yukarıda adı verilen programlar ile birçok fonksiyonun tek katlı integralleri hesaplanarak sonuçlar karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmayı kolaylaştırabilmek için integrali hesaplanan fonksiyonun ayrıca grafiği de çizilmiştir. Tüm metotlarda [a,b] aralığı 20 ye bölünmüş, hassasiyet=0.000001 alınmıştır (virgülden sonraki 6. hane yuvarlanmış). Aynı integraller Mathematica¹ ile de hesaplanmış, Mathematica sonuçları doğru varsayılarak, her metodun hatalı haneleri koyu kırmızı olarak işaretlenmiştir.

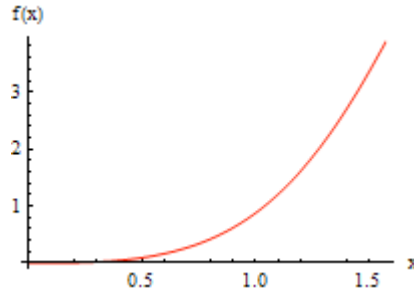
$$I_1 = \int_1^4 \frac{13(x-x^2)}{\sqrt{e^{3x}}} dx$$

Metot	I ₁
Simpson	-2.630988
Romberg	-2.630988
GaussLegendre	-2.630988
AdapteSimpson	-2.630988
RecursiveAdapteSimpson	-2.630988
TanhKuralı	-2.63098 7
Mathematica 4	-2.630988

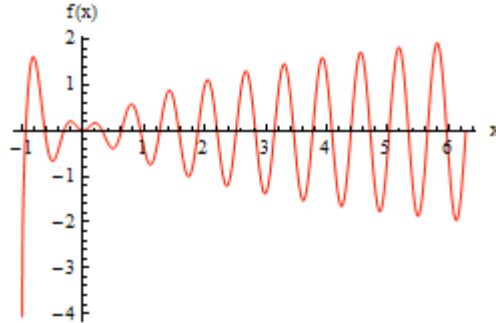
¹ Mathematica 4: Wolfram Reserch tarafından geliştirilmiş, analitik ve nümerik hesap yapabilen profesyonel yazılım

$$I_2 = \int_0^{\pi/2} \frac{x^3}{\sqrt{1 + \cos^2(x)}} dx$$

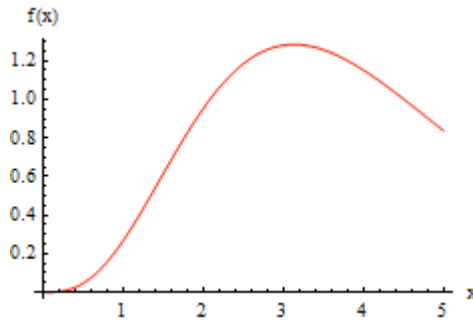
Metot	I ₂
Simpson	1.437642
Romberg	1.437642
GaussLegendre	1.437642
AdapteSimpson	1.437642
RecursiveAdapteSimpson	1.437642
TanhKurali	1.437642
Mathematica 4	1.437642

$$I_3 = \int_0^{2\pi} \ln(1+x) \sin(10x) dx$$

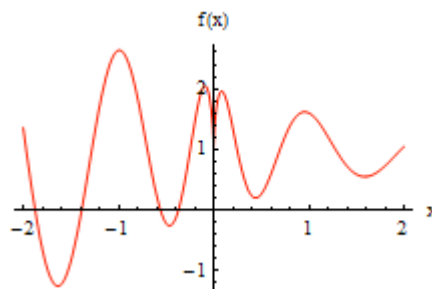
Metot	I ₃
Simpson	-0.197627
Romberg	-0.197627
GaussLegendre	-0.197627
AdapteSimpson	-0.197628
RecursiveAdapteSimpson	-0.197627
TanhKurali	-0.197627
Mathematica 4	-0.197627

$$I_4 = \int_0^5 \frac{x^3}{e^x + 1} dx$$

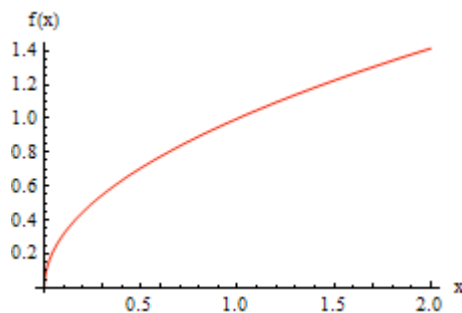
Metot	I ₄
Simpson	4.095902
Romberg	4.095902
GaussLegendre	4.095902
AdapteSimpson	4.095902
RecursiveAdapteSimpson	4.095902
TanhKurali	4.095901
Mathematica 4	4.095902

$$I_5 = \int_{-2}^2 \frac{\sin(8\sqrt[3]{x^2})}{\sqrt{e^x}} + 1 dx$$

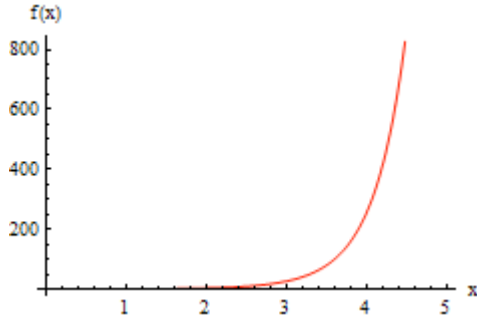
Metot	I ₅
Simpson	3.388868
Romberg	3.388868
GaussLegendre	3.388869
AdapteSimpson	3.388868
RecursiveAdapteSimpson	3.388868
TanhKurali	3.388868
Mathematica 4	3.388869

$$I_6 = \int_0^1 \sqrt{x} dx$$

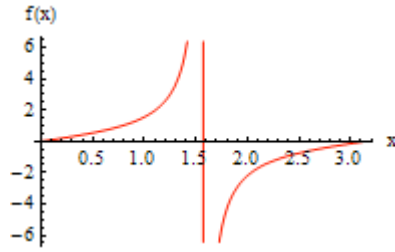
Metot	I ₆
Simpson	0.666666
Romberg	0.666666
GaussLegendre	0.666667
AdapteSimpson	0.666667
RecursiveAdapteSimpson	0.666667
TanhKurali	0.666667
Mathematica 4	0.666667

$$I_7 = \int_0^5 x^x dx$$

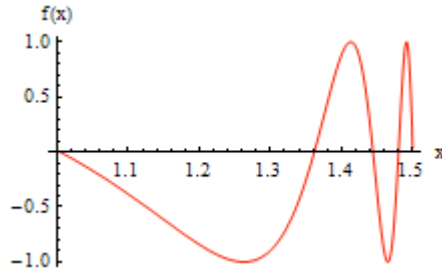
Metot	I ₇
Simpson	1241.816715
Romberg	1241.816715
GaussLegendre	1241.816715
AdapteSimpson	1241.81671 9
RecursiveAdapteSimpson	1241.81671 9
TanhKurali	1241.81671 4
Mathematica 4	1241.816715

$$I_8 = \int_0^{\pi/2} \tan(x) dx$$

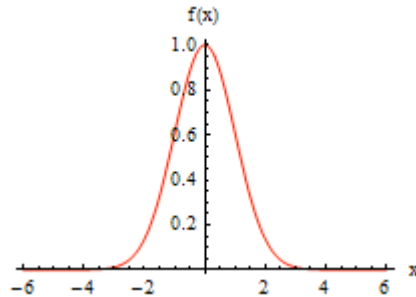
Metot	I ₈
Simpson	Yakınsamadı
Romberg	Yakınsamadı
GaussLegendre	Yakınsamadı
AdapteSimpson	≈10¹³
RecursiveAdapteSimpson	Yığın taşması (Stack overflow)
TanhKurali	Yakınsamadı
Mathematica 4	Yakınsamadı

$$I_9 = \int_1^{1.5} \cos(\tan(x)) dx$$

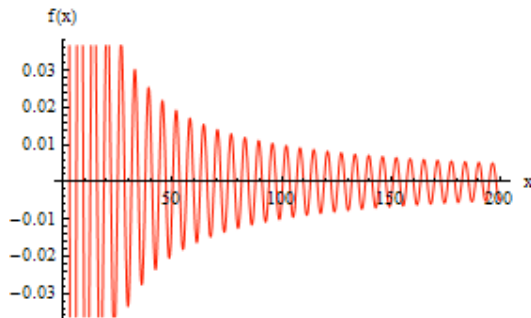
Metot	I ₉
Simpson	-0.166312
Romberg	-0.166312
GaussLegendre	-0.166312
AdapteSimpson	-0.166312
RecursiveAdapteSimpson	-0.166312
TanhKurali	-0.166312
Mathematica 4	-0.166312

$$I_{10} = \int_{-2}^2 e^{-\frac{x^2}{2}} dx$$

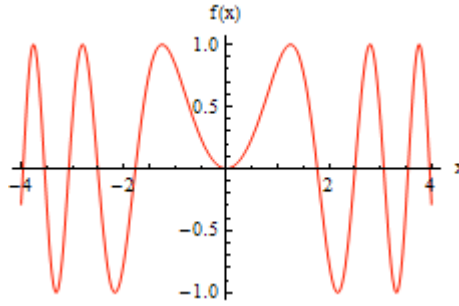
Metot	I ₁₀
Simpson	2.392576
Romberg	2.392576
GaussLegendre	2.392576
AdapteSimpson	2.392576
RecursiveAdapteSimpson	2.392576
TanhKurali	2.392576
Mathematica 4	2.392576

$$I_{11} = \int_0^{200} \frac{\sin(x)}{x} dx$$

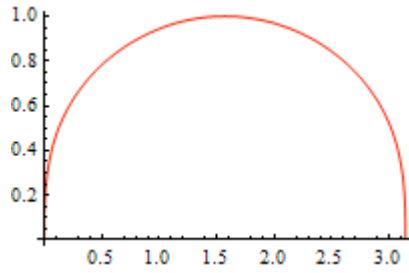
Metot	I ₁₁
Simpson	Sayı taşması
Romberg	Sayı taşması
GaussLegendre	1.5683 82
AdapteSimpson	Sayı taşması
RecursiveAdapteSimpson	Sayı taşması
TanhKurali	1.5683 80
Mathematica 4	1.568320

$$I_{12} = \int_{-4}^4 \sin(x^2) dx$$

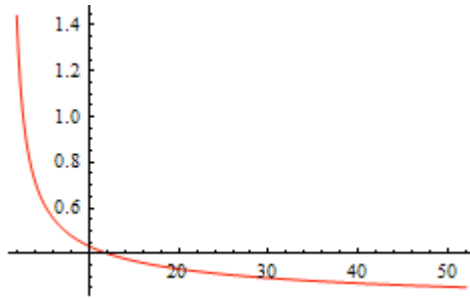
Metot	I ₁₂
Simpson	1.494268
Romberg	1.494268
GaussLegendre	1.494268
AdapteSimpson	1.49426 7
RecursiveAdapteSimpson	1.49426 7
TanhKurali	1.49426 7
Mathematica 4	1.494268

$$I_{13} = \int_0^{\pi} \sqrt[3]{\sin(x)} dx$$

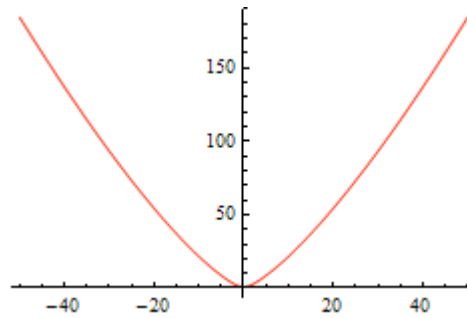
Metot	I ₁₃
Simpson	2.5871 09
Romberg	2.5871 09
GaussLegendre	2.587110
AdapteSimpson	2.58 6384
RecursiveAdapteSimpson	Yığın taşması (Stack overflow)
TanhKurali	2.5871 09
Mathematica 4	2.587110

$$I_{14} = \int_2^{50} \frac{1}{\ln(x)} dx$$

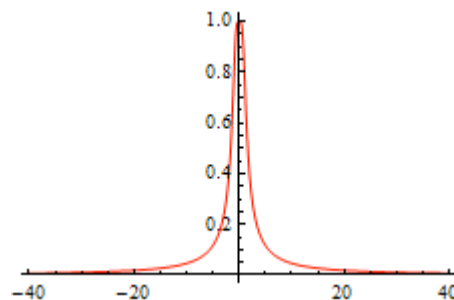
Metot	I ₁₄
Simpson	17.423533
Romberg	17.423533
GaussLegendre	17.423533
AdapteSimpson	17.423533
RecursiveAdapteSimpson	17.42353 4
TanhKurali	17.42352 4
Mathematica 4	17.423533

$$I_{15} = \int_{-40}^{40} \sqrt[3]{x^4 + 1} dx$$

Metot	I ₁₅
Simpson	4691.84644 8
Romberg	4691.846447
GaussLegendre	4691.846447
AdapteSimpson	4691.8464 51
RecursiveAdapteSimpson	4691.8464 50
TanhKurali	4691.8464 35
Mathematica 4	4691.846447

$$I_{16} = \int_{-40}^{40} \frac{1}{\sqrt[3]{x^4 + 1}} dx$$

Metot	I ₁₆
Simpson	6.027 112
Romberg	6.027 112
GaussLegendre	6.027 112
AdapteSimpson	6.027 113
RecursiveAdapteSimpson	6.027 114
TanhKurali	6.027099
Mathematica 4	6.027099

Karşılaştırma

	Simpson	Romberg	GaussLegendre	AdapteSimpson	RecursiveAdapteSimpson	TanhKuralı	Mathematica
I ₁	-2.630988	-2.630988	-2.630988	-2.630988	-2.630988	-2.63098 7	-2.630988
I ₂	1.437642	1.437642	1.437642	1.437642	1.437642	1.437642	1.437642
I ₃	-0.197627	-0.197627	-0.197627	-0.19762 8	-0.197627	-0.197627	-0.197627
I ₄	4.095902	4.095902	4.095902	4.095902	4.095902	4.09590 1	4.095902
I ₅	3.38886 8	3.38886 8	3.388869	3.388 638	3.38886 8	3.38886 8	3.388869
I ₆	0.66666 6	0.66666 6	0.666667	0.666667	0.666667	0.666667	0.666667
I ₇	1241.816715	1241.816715	1241.816715	1241.81671 9	1241.81671 9	1241.81671 4	1241.816715
I ₈	Yakınsamadı	Yakınsamadı	Yakınsamadı	≈10¹³	Yığın taşması (Stack overflow)	Yakınsamadı	Yakınsamadı
I ₉	-0166312	-0166312	-0166312	-0166312	-0166312	-0166312	-0166312
Analitik çözümü olmayan integraller:							
I ₁₀	2.392576	2.392576	2.392576	2.392576	2.392576	2.39257 5	2.392576
I ₁₁	Sayı Taşması	Sayı Taşması	1.5683 82	Sayı Taşması	Sayı Taşması	1.5683 80	1.568320
I ₁₂	1.494268	1.494268	1.494268	1.49426 7	1.49426 6	1.49426 7	1.494268
I ₁₃	2.5871 09	2.5871 09	2.587110	2.58 6384	Yığın taşması (Stack overflow)	2.5871 09	2.587110
I ₁₄	17.423533	17.423533	17.423533	17.423533	17.42353 4	17.4235 24	17.423533
I ₁₅	4691.84644 8	4691.846447	4691.846447	4691.8464 51	4691.8464 50	4691.8464 35	4691.846447
I ₁₆	6.027112	6.027112	6.027112	6.02711 3	6.02711 4	6.027 099	6.027112

YORUM:

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, tüm metotların, uygulama açısından, tatminkâr sonuç verdiği söylenebilir. Her integrali hesaplayabilen ideal bir metot yoktur. Bir sıralama yapmak gerekirse; GaussLegendre, Simpson, Romberg en iyi integrasyon metodudur denilebilir.

Özellikle $I_8 = \int_0^{\pi/2} \tan(x) dx$ integraline dikkat çekmek gerekir. Bu integralin teorik sonucu $I_8 = \int_0^{\pi/2} \tan(x) dx = +\infty$

dur, bilgisayarda hesaplamak mümkün değildir. Çünkü bilgisayarda ∞ büyük yoktur. AdapteSimpson **≈10¹³** gibi, uygulama açısından oldukça büyük bir sayı vermiş, diğerleri yakınsamamıştır. Bu sonuç, teorik olarak yanlış olmakla birlikte, AdapteSimpson metodunun [a,b] aralığında sürekli olan, fakat eğimi ani ve hızla değişen fonksiyonlarda daha iyi sonuç vereceği anlamına gelir.

$I_{11} = \int_0^{200} \frac{\sin(x)}{x} dx$ integralinde bazı metotların **Sayı Taşması** vermesi beklenen bir sonuçtur. Çünkü integralin

alt sınırı için sıfır bölüm oluşmaktadır. Aynı integral için GaussLegendre ve Tanh metotlarının sonuç vermesi de doğaldır, çünkü bu metotlar integral aralığını değiştirerek hesaplarlar.

İki katlı integral örnekleri:

Aşağıdaki iki katlı integraller adı verilen programlar ile hesaplanmış, sonuçlar karşılaştırılmıştır. Hassasiyet=0.01 alınmıştır. Aynı integraller Mathematica ile de hesaplanmış, Mathematica sonuçları doğru varsayılarak, her metodun hatalı hane sayısı koyu kırmızı olarak işaretlenmiştir.

	Yamuk2	Simpson2	Romberg2	GaussLegendre2	Mathematica 4
$I_1 = \int_{-2}^2 \int_{-1}^1 e^{x^2 y^2} dy dx$	5.94	5.94	5.94	5.94	5.94
$I_2 = \int_0^{\pi/2} \int_0^1 (1-y^2) \cos(x)^2 dy dx$	0.52	0.52	0.52	0.52	0.52
$I_3 = \int_0^2 \int_0^{\sqrt{(4-x^2)}/2} (4-x^2-2y^2) dy dx$	4.44	4.44	4.44	4.44	4.44
$I_4 = \int_0^2 \int_{1-x}^{e^{-x}} \sqrt{x+y} dy dx$	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
$I_5 = \int_0^{\pi/2} \int_{\tan(x/2)}^{\sin(x)} (x+y) dy dx$	0.43	0.43	0.43	0.43	0.43
$I_6 = \int_0^2 \int_{-x^x}^{x^x} (x^2 + y^2) dy dx$	20.80	20.80	20.80	20.80	20.80
$I_7 = \int_{-4}^4 \int_{-\sqrt{ 16-x^2 }}^{\sqrt{ 16-x^2 }} \sqrt{ 16-x^2-y^2 } dy dx$	134.0 3	134.0 3	134.04	134.04	134.04
$I_8 = \int_0^2 \int_{x^2}^{\sqrt{8x}} e^{-x\sqrt{y}} dy dx$	1.0 2	1.0 1	1.0 1	1.0 2	1.00

YORUM:

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, tüm metodların, uygulama açısından, iyi sonuç verdiği söylenebilir. GaussLegendre2 ve Simpson2 hızlı yakınsama sergilerken Yamuk2 ve özellikle Romberg2 programlarının yavaş kaldığı gözlenmiştir.

İki katlı integral örneklerinin tümünde hassasiyet=0.01 alınmıştır. Hassasiyetin daha küçük seçilmesi, örneğin: hassasiyet=0.00001, doğru hane sayısını hemen hiç değiştirmemektedir. Sonuç olarak, iki katlı integrallerde, hassasiyetin küçük seçilmesi hiçbir kazanç sağlamazken hesap süresinin aşırı uzamasına neden olmaktadır.

Üç katlı integral örnekleri:

Aşağıdaki üç katlı integraller Hassasiyet=0.01 alınarak GaussLegendre3 programı ile hesaplanmış, sonuçlar gerçek değerler ile karşılaştırılmıştır.

	GaussLegendre3	Gerçek değer
$I_1 = \int_0^1 \int_0^2 \int_0^3 x^2 y^2 z^2 dz dy dx$	8.00	8.00
$I_2 = \int_0^2 \int_0^3 \int_0^{\sqrt{9-y^2}} z^2 dz dy dx$	31.81	31.81
$I_3 = \int_0^4 \int_0^{\sqrt{4x-x^2}} \int_0^{2x^2y} dz dy dx$	51.20	51.20
$I_4 = \int_{-2}^2 \int_{-\sqrt{4-x^2}}^{\sqrt{4-x^2}} \int_0^{\sqrt{4-x^2-y^2}} z dz dy dx$	12.57	12.57
$I_5 = \int_0^6 \int_0^{(12-2x)/3} \int_0^{(12-2x-3y)/6} dz dy dx$	8.00	8.0
$I_6 = \int_{-\pi/2}^{\pi} \int_{-\sin(x)^2}^{\sin(x)^2} \int_{-x-y}^{x+y} \sin(x) + \cos(x) + \sin(z) dz dy dx$	17.30	17.30

YORUM:

Üç katlı integral örneklerinin tümünde hassasiyet=0.01 alınmıştır. Hassasiyetin daha küçük seçilmesi, örneğin: hassasiyet=0.00001, doğru hane sayısını hemen hiç değiştirmemektedir. Sonuç olarak, çok katlı integrallerde, hassasiyetin küçük seçilmesi hiçbir kazanç sağlamazken hesap süresinin aşırı uzamasına neden olmaktadır.


```

'-----Ana program Simpson-----
' f(x) fonksiyonun [a,b] aralığında tek katlı entegralini hesaplar
' Ahmet TOPÇU, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 1994
' Metot: Simpson

' Veri:
' a: integralin alt sınırı
' b: integralin üst sınırı
' f(x) : integrali hesaplanacak fonksiyon
' Hassasiyet: hassasiyet

' f(x) fonksiyonu ana programda DEF fnF(x)=... ile tanımlanmalıdır.

' çıktı:
' Toplamintegral: Hesaplanan integral değeri
' iHata=0 : integral yakınsadı
' iHata<>0 : İntegral yakınsamadı

' çağrılan alt program: Simpson
'-----

DEFINT A-I
DEFDBL A-H, O-Z
DECLARE SUB Simpson (ai, bi, Hassasiyet, Altintegral, iHata)

' Aralığın ve f(x) fonksiyonunun tanımlanması
Pi = 4 * ATN(1) ' Pi=3.14... sayısı

a = 1: b = 4: DEF fnF (x) = 13 * (x - x * x) * EXP(-3 * x / 2)
'a = 0: b = Pi / 2: DEF fnF (x) = x ^ 3 / SQR(1 + COS(x) ^ 2)
'a = 0: b = 2 * pi: DEF fnF (x) = LOG(1 + x) * SIN(10 * x)
'a = 0: b = 5: DEF fnF (x) = x ^ 3 / (EXP(x) + 1)
'a = -2: b = 2: DEF fnF (x) = EXP(-.5 * x) * SIN(8 * x ^ 2 ^ (1 / 3)) + 1
'a = 0: b = 1: DEF fnF (x) = SQR(x)
'a = 0: b = 5: DEF fnF (x) = x ^ x
'a = 0: b = Pi / 2: DEF fnF (x) = TAN(x)
'a = 1: b = 1.5: DEF fnF (x) = COS(TAN(x))

' analitik çözümü olmayan integraller:
'a = -2: b = 2: DEF fnF (x) = EXP(-x ^ 2 / 2)
'a = 0: b = 1: DEF fnF (x) = SIN(x) / x
'a = -4: b = 4: DEF fnF (x) = SIN(x ^ 2)
'a = 0: b = Pi: DEF fnF (x) = SIN(x) ^ (1 / 3)
'a = 2: b = 50: DEF fnF (x) = 1 / LOG(x)
'a = -40: b = 40: DEF fnF (x) = (1 + x ^ 4) ^ (1 / 3)
'a = -40: b = 40: DEF fnF (x) = 1 / (1 + x ^ 4) ^ (1 / 3)

CLS

Hassasiyet = .000001' değiştirilebilir,(1E-4 - 1E-12 arası normal)
MaxAralik = 20 ' değiştirilebilir,(2-100 arası normal)

Delta = (b - a) / MaxAralik
bi = a

Toplamintegral = 0
FOR iAralik = 1 TO MaxAralik
ai = bi
bi = ai + Delta
IF iAralik = MaxAralik THEN bi = b

CALL Simpson(ai, bi, Hassasiyet, Altintegral, iHata)

Toplamintegral = Toplamintegral + Altintegral

IF iHata <> 0 THEN
PRINT "İntegral yakınsamadı(Simpson)"
PRINT "Hesaplanan yaklaşık değer="; Toplamintegral
END
END IF

NEXT iAralik

PRINT "İntegral(Simpson)="; Toplamintegral

END ' Simpson ana sonu

```

**Tek katlı integral:
Simpson integrasyon metodu
(ana program)**

İntegrali hesaplanacak fonksiyonlar

' işareti olmayan fonksiyon hesaplanır. Bu işareti içeren fonksiyon devre dışıdır.

```

SUB Simpson (ai, bi, Hassasiyet, Altintegral, iHata)
'-----
' f(x) fonksiyonunun [ai,bi] aralığında tek katlı integralini hesaplar
' Ahmet TOPÇU, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 1994
' kullanılan metod: Simpson

' Veri:
' a: integralin alt sınırı
' b: integralin üst sınırı
' f(x) : integrali hesaplanacak fonksiyon
' Hassasiyet: hassasiyet

' f(x) fonksiyonu çağırılan programda DEF fnF(x)=... ile tanımlanmalıdır.

' çıktı:
' Toplamintegral: Hesaplanan integral değeri
' iHata=0 : integral yakınsadı
' iHata<>0 : İntegral yakınsamadı

' çağırılan program: yok
'-----
iHata = 0
m = 14 ' m>14 tam sayı taşmasına neden olabilir

h = .5 * (bi - ai)
s = 2 * fnF(ai + h)
r = fnF(ai) + fnF(bi)
c = h / 3
EskiAltintegral = c * (r + 2 * s)

FOR i = 2 TO m
h = .5 * h
r = r + s

s = 0
iAltAralikSayisi = 2 ^ i
FOR iAltAralikNo = 1 TO iAltAralikSayisi STEP 2
x = ai + h * iAltAralikNo
IF iAltAralikNo = iAltAralikSayisi THEN x = bi
s = s + fnF(x)
NEXT iAltAralikNo

s = 2 * s
c = .5 * c
Altintegral = c * (r + 2 * s)

Hata = ABS(Altintegral - EskiAltintegral)
IF i > 2 AND Hata <= Hassasiyet THEN EXIT SUB

EskiAltintegral = Altintegral

NEXT i

iHata = 1

END SUB ' Simpson sonu

```

**Tek katlı integral:
Simpson integrasyon metodu
(alt program)**

**Tek katlı integral:
Romberg integrasyon metodu
(ana program)**

```

'-----Ana Program Romberg-----
' f(x) fonksiyonunun [a,b] aralığında tek katlı integralini hesaplar
' Ahmet TOPÇU, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 1994
' kullanılan metod: Romberg

' Veri:
' a: integralin alt sınırı
' b: integralin üst sınırı
' f(x) : integrali hesaplanacak fonksiyon
' Hassasiyet: hassasiyet

' f(x) fonksiyonu ana programda DEF fnF(x)=... ile tanımlanmalıdır.

' çıktı:
' Toplamintegral: Hesaplanan integral değeri
' iHata=0 : integral yakınsadı
' iHata<>0 : İntegral yakınsamadı

' Çağrılan alt program: Romberg
'-----
DEFINT I-N
DEFDBL A-H, O-Z
DECLARE SUB Romberg (ai, bi, Hassasiyet, Altintegral, iHata)

' Aralığın ve f(x) fonksiyonunun tanımlanması
' Pi = 4 * ATN(1) ' Pi=3.14... sayısı

a = 1: b = 4: DEF fnF (x) = 13 * (x - x * x) * EXP(-3 * x / 2)
'a = 0: b = Pi / 2: DEF fnF (x) = x ^ 3 / SQR(1 + COS(x) ^ 2)
'a = 0: b = 2 * pi: DEF fnF (x) = LOG(1 + x) * SIN(10 * x)
'a = 0: b = 5: DEF fnF (x) = x ^ 3 / (EXP(x) + 1)
'a = -2: b = 2: DEF fnF (x) = EXP(-.5 * x) * SIN(8 * x ^ 2 ^ (1 / 3)) + 1
'a = 0: b = 1: DEF fnF (x) = SQR(x)
'a = 0: b = 5: DEF fnF (x) = x ^ x
a = 0: b = Pi / 2: DEF fnF (x) = TAN(x)
a = 1: b = 1.5: DEF fnF (x) = COS(TAN(x))

' analitik çözümü olmayan integraller:
'a = -2: b = 2: DEF fnF (x) = EXP(-x ^ 2 / 2)
'a = 0: b = 1: DEF fnF (x) = SIN(x) / x
'a = -4: b = 4: DEF fnF (x) = SIN(x ^ 2)
'a = 0: b = Pi: DEF fnF (x) = SIN(x) ^ (1 / 3)
'a = 2: b = 50: DEF fnF (x) = 1 / LOG(x)
'a = -40: b = 40: DEF fnF (x) = (1 + x ^ 4) ^ (1 / 3)
'a = -40: b = 40: DEF fnF (x) = 1 / (1 + x ^ 4) ^ (1 / 3)

CLS

Hassasiyet = .000001' değiştirilebilir, (1E-4 - 1E-12 arası normal)
MaxAralik = 20 ' değiştirilebilir, (2-100 arası normal)

Delta = (b - a) / MaxAralik
bi = a

Toplamintegral = 0
FOR iAralikNo = 1 TO MaxAralik
ai = bi: bi = ai + Delta
IF iAralikNo = MaxAralik THEN bi = b

CALL Romberg(ai, bi, Hassasiyet, Altintegral, iHata)

Toplamintegral = Toplamintegral + Altintegral

IF iHata <> 0 THEN
PRINT "İntegral yakınsamadı(Romberg)"
PRINT "hesaplananyaklaşık değer="; Toplamintegral
END
END IF

NEXT iAralikNo

PRINT "İntegral(Romberg)="; Toplamintegral

END ' Romberg ana

```

```

SUB Romberg (ai, bi, Hassasiyet, Altintegral, iHata)
-----
' f(x) fonksiyonunun [ai,bi] aralığında tek katlı integralini hesaplar
' Ahmet TOPÇU, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 1994
' kullanılan metod: Romberg

' Veri:
' a: integralin alt sınırı
' b: integralin üst sınırı
' f(x) : integrali hesaplanacak fonksiyon
' Hassasiyet: hassasiyet

' f(x) fonksiyonu çağırın programda DEF fnF(x)=... ile tanımlanmalıdır.

' çıktı:
' Toplamintegral: Hesaplanan integral değeri
' iHata=0 : integral yakınsadı
' iHata<>0 : İntegral yakınsamadı

' çağrılan program: yok
-----

DIM Sayici1 AS LONG ' 4 Byte(32 bit) integer
DIM Sayici2 AS LONG
DIM i AS LONG, m AS LONG

Maxiterasyon = 10 ' Romberg iterasyon sayısı(4-12 arası normal)

IF Maxiterasyon < 4 THEN Maxiterasyon = 4
n = Maxiterasyon + 1
n = (n * n - n) / 2 + n

DIM Tablo(n) ' Romberg tablosu
m = 2 ^ 12' Maksimum alt aralık sayısı

Delta = bi - ai
Deltax = Delta
Sayici1 = 1
Sayici2 = 2

EskiAltintegral = 0
Tablo(1) = .5 * (fnF(ai) + fnF(bi))

' Yamuk kuralı
FOR iterasyonNo = 1 TO Maxiterasyon
x = ai + .5 * Deltax
fx = 0
FOR i = 1 TO Sayici1
fx = fx + fnF(x)
x = x + Deltax
NEXT i
t1 = .5 * Tablo(1) + fx / Sayici2

' Romberg tablosu
FOR i = 1 TO iterasyonNo
t2 = t1 + (t1 - Tablo(i)) / (4 ^ i - 1)
Tablo(i) = t1
t1 = t2
NEXT i

Altintegral = Delta * t1
Hata = ABS(Altintegral - EskiAltintegral)
IF iterasyonNo > 2 AND Hata <= Hassasiyet GOTO 1

EskiAltintegral = Altintegral
Tablo(iterasyonNo + 1) = t1
Sayici1 = 2 * Sayici1
Sayici2 = 2 * Sayici2
Deltax = .5 * Deltax

IF Sayici1 > m OR Sayici2 > m THEN EXIT FOR
NEXT iterasyonNo

iHata = 1
EXIT SUB

1 iHata = 0

END SUB ' Romberg sonu

```

**Tek katlı integral:
Romberg integrasyon metodu
(alt program)**

```

'-----Ana program GaussLegendre-----
' f(x) fonksiyonun [a,b] aralığında tek katlı integralini hesaplar
' Ahmet TOPÇU, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 1994
' Kullanılan metot: Gauss-Legendre

' Veri:
' a: integralin alt sınırı
' b: integralin üst sınırı
' f(x) : integrali hesaplanacak fonksiyon
' Hassasiyet: hassasiyet

' f(x) fonksiyonu ana programda DEF fnf(x)=... ile tanımlanmalıdır.

' çıktı:
' Toplamintegral: Hesaplanan integral değeri
' iHata=0 : integral yakınsadı
' iHata<>0 : İntegral yakınsamadı

' çağrılan alt program: GaussLegendre
'-----

DEFINT I-N
DEFDBL A-H, O-Z
DECLARE SUB GaussLegendre (a, b, Hassasiyet, Toplamintegral, iHata)
DECLARE SUB GauLeg (Ai, Bi, x(), w(), n)

' Aralığın ve f(x) fonksiyonunun tanımlanması
' Pi = 4 * ATN(1) ' Pi=3.14... sayısı

a = 1: b = 4: DEF fnf (x) = 13 * (x - x * x) * EXP(-3 * x / 2)
'a = 0: b = Pi / 2: DEF fnf (x) = x ^ 3 / SQR(1 + COS(x) ^ 2)
'a = 0: b = 2 * pi: DEF fnf (x) = LOG(1 + x) * SIN(10 * x)
'a = 0: b = 5: DEF fnf (x) = x ^ 3 / (EXP(x) + 1)
'a = -2: b = 2: DEF fnf (x) = EXP(-.5 * x) * SIN(8 * x ^ 2 ^ (1 / 3)) + 1
'a = 0: b = 1: DEF fnf (x) = SQR(x)
'a = 0: b = 5: DEF fnf (x) = x ^ x
'a = 0: b = Pi / 2: DEF fnf (x) = TAN(x)
'a = 1: b = 1.5: DEF fnf (x) = COS(TAN(x))

' analitik çözümü olmayan integraller:
'a = -2: b = 2: DEF fnf (x) = EXP(-x ^ 2 / 2)
'a = 0: b = 200: DEF fnf (x) = SIN(x) / x
'a = -4: b = 4: DEF fnf (x) = SIN(x ^ 2)
'a = 0: b = Pi: DEF fnf (x) = SIN(x) ^ (1 / 3)
'a = 2: b = 50: DEF fnf (x) = 1 / LOG(x)
'a = -40: b = 40: DEF fnf (x) = (1 + x ^ 4) ^ (1 / 3)
'a = -40: b = 40: DEF fnf (x) = 1 / (1 + x ^ 4) ^ (1 / 3)

CLS

Hassasiyet = .000001' değiştirilebilir(1E-4 -1E-12 arası normal)

CALL GaussLegendre(a, b, Hassasiyet, Toplamintegral, iHata)

IF iHata <> 0 THEN
  PRINT "İntegral yakınsamadı(GaussLegendre)"
  PRINT "Hesaplanan yaklaşık değer="; Toplamintegral
ELSE
  PRINT "İntegral(GaussLegendre)="; Toplamintegral
END IF

END ' GaussLegendre ana sonu

```

**Tek katlı integral:
GaussLegendre integrasyon
metodu (ana program)**

```

SUB GaussLegendre (a, b, Hassasiyet, Toplamintegral, iHata)
-----
' f(x) fonksiyonun [a,b] aralığında tek katlı integralini hesaplar
' Ahmet TOPÇU, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 1994
' Kullanılan metot: Gauss-Legendre

' Veri:
' a: integralin alt sınırı
' b: integralin üst sınırı
' f(x) : integrali hesaplanacak fonksiyon
' Hassasiyet: hassasiyet

' f(x) fonksiyonu çağırılan programda DEF fnF(x)=... ile tanımlanmalıdır.

' çıktı:
' Toplamintegral: Hesaplanan integral değeri
' iHata=0 : integral yakınsadı
' iHata<>0 : İntegral yakınsamadı

' çağrılan alt program: GauLeg
-----
MaxAralik = 20 ' değiştirilebilir(2-100 arası normal)
MaxNokta = 1024 ' değiştirilebilir(300-3000 arası normal)
' MaxNokta alt üst sınırını kontrol et
IF MaxNokta < 2 THEN MaxNokta = 8
IF MaxNokta > 2 ^ 13 THEN MaxNokta = 2 ^ 13
m = LOG(MaxNokta) / LOG(2)
MaxNokta = 2 ^ m
DIM x(MaxNokta), w(MaxNokta)

Delta = (b - a) / MaxAralik
Bi = a

Toplamintegral = 0
FOR iAralik = 1 TO MaxAralik
Ai = Bi: Bi = Ai + Delta
IF iAralik = MaxAralik THEN Bi = b

Eskiintegral = 0
FOR i = 1 TO m
n = 2 ^ i

CALL GauLeg(Ai, Bi, x(), w(), n)

Altintegral = 0
FOR j = 1 TO n
Altintegral = Altintegral + w(j) * fnf(x(j))
NEXT j

IF ABS(Altintegral - Eskiintegral) <= Hassasiyet GOTO 1
Eskiintegral = Altintegral
NEXT i

iHata = 1
EXIT SUB

1 Toplamintegral = Toplamintegral + Altintegral
NEXT iAralik

END SUB ' GaussLegendre sonu

```

**Tek katlı integral:
Gauss-Legendre integrasyon
metodu (alt program)**

**GauLeg alt programı
GaussLegendre programı
tarafından çağrılır**

```

SUB GauLeg (Ai, Bi, x(), w(), n)
-----
' Gauss-Legendre integrasyon ordinatları ve ağırlıkları hesaplanır
' ai: integralin alt sınırı
' bi: integralin üst sınırı
' x(n): Gauss-Legendre ordinatlarının depolandığı vektör
' w(n): Gauss-Legendre ağırlıklarının depolandığı vektör
' n: Gauss-Legendre integral nokta sayısı

' çağrılan alt program: yok

' Fortran kodu http://www.haoli.org/nr/bookf/f4-5.ps den alınmıştır
-----
x1 = Ai
x2 = Bi
Pi = 4 * ATN(1) ' Pi=3.14... sayısı
Hassasiyet = 3E-14: ' Gauleg için hassasiyet(değiştirmeyiniz!)

m = (n + 1) / 2
xm = .5 * (x2 + x1)
x1 = .5 * (x2 - x1)

FOR i = 1 TO m
z = COS(Pi * (i - .25) / (n + .5))
' # işareti DOUBLE anlamındadır
z1 = 0
WHILE ABS(z - z1) > Hassasiyet
p1 = 1
p2 = 0
FOR j = 1 TO n
p3 = p2
p2 = p1
p1 = ((2 * j - 1) * z * p2 - (j - 1) * p3) / j
NEXT j
pp = n * (z * p1 - p2) / (z * z - 1)
z1 = z
z = z1 - p1 / pp
WEND

x(i) = xm - x1 * z
x(n + 1 - i) = xm + x1 * z
w(i) = 2 * x1 / ((1 - z * z) * pp * pp)
w(n + 1 - i) = w(i)
NEXT i

END SUB ' Gauleg sonu

```

**Tek katlı integral:
Adapte Simpson integrasyon
metodu (ana program)**

```

'-----Ana program Adapte Simpson-----
' Ahmet Topçu, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, 2010
' f(x) fonksiyonunun [a,b] aralığıdaki tek katlı inegralini hesaplar

' Kullanılan metod: Adapte(adaptive) Simpson kuralı

' Veri:
' a: integralin alt sınırı
' b: integralin üst sınırı
' f(x) : integrali hesaplanacak fonksiyon
' Hassasiyet: hassasiyet

' f(x) fonksiyonu ana programda DEF fnF(x)=... ile tanımlanmalıdır.

' çıktı:
' Toplamintegral: Hesaplanan integral değeri
' iHata=0 : integral yakınsadı
' iHata<>0 : İntegral yakınsamadı

' çağrılan alt program: AdapteSimpson
'-----

DEFINT I-N
DEFDBL A-H, O-Z

TYPE AraBilgiler
a AS DOUBLE
c AS DOUBLE
b AS DOUBLE
s AS DOUBLE
Hassasiyet AS DOUBLE
Kontrol AS INTEGER
END TYPE

DECLARE SUB AdapteSimpson (a, b, Hassasiyet, Toplamintegral, iHata)
DECLARE SUB SimpsonKurali (a, b, YariHassasiyet, AraBilgiVektoru AS AraBilgiler)
DECLARE SUB AralikYarila (iAralikNo, AraBilgiMatrisi() AS AraBilgiler, iAltAralikSayaci, itrasyonDevamEdiyor)

' aralığın ve f(x) fonksiyonunun tanımlanması
' Pi = 4 * ATN(1) ' Pi=3.14... sayısı

a = 1: b = 4: DEF fnF (x) = 13 * (x - x * x) * EXP(-3 * x / 2)
'a = 0: b = Pi / 2: DEF fnF (x) = x ^ 3 / SQR(1 + COS(x) ^ 2)
'a = 0: b = 2 * pi: DEF fnF (x) = LOG(1 + x) * SIN(10 * x)
'a = 0: b = 5: DEF fnF (x) = x ^ 3 / (EXP(x) + 1)
'a = -2: b = 2: DEF fnF (x) = EXP(-.5 * x) * SIN(8 * x ^ 2 ^ (1 / 3)) + 1
'a = 0: b = 1: DEF fnF (x) = SQR(x)
'a = 0: b = 5: DEF fnF (x) = x ^ x
'a = 0: b = Pi / 2: DEF fnF (x) = TAN(x)
'a = 1: b = 1.5: DEF fnF (x) = COS(TAN(x))

' analitik çözümü olmayan integraller:
'a = -2: b = 2: DEF fnF (x) = EXP(-x ^ 2 / 2)
'a = 0: b = 1: DEF fnF (x) = SIN(x) / x
'a = -4: b = 4: DEF fnF (x) = SIN(x ^ 2)
'a = 0: b = Pi: DEF fnF (x) = SIN(x) ^ (1 / 3)
'a = 2: b = 50: DEF fnF (x) = 1 / LOG(x)
'a = -40: b = 40: DEF fnF (x) = (1 + x ^ 4) ^ (1 / 3)
'a = -40: b = 40: DEF fnF (x) = 1 / (1 + x ^ 4) ^ (1 / 3)

CLS

Hassasiyet = .000001 ' değiştirilebilir(1E-04 - 1E-12 arası normal)

CALL AdapteSimpson(a, b, Hassasiyet, Toplamintegral, iHata)

IF iHata <> 0 THEN
PRINT "İntegral yakınsamadı(AdapteSimpson)"
PRINT "Hesaplanan yaklaşık değer="; Toplamintegral
ELSE
PRINT "İntegral(AdapteSimpron)="; Toplamintegral
END IF

END ' Adapte Simpson ana

```

```
SUB AdapteSimpson (a, b, Hassasiyet, Toplamintegral, iHata)
```

```
' f(x) fonksiyonunun [a,b] aralığıdaki integralini hesaplar
' Ahmet Topçu, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, 2010
```

```
' Kullanılan metod: Adaptive Simpson kuralı
' 1.Mathews, H. J., Numerical Methods for Mathematics, Science &
' Engineering, Prentice Hall, 1992
' 2.Conte, S., D., Boor, C., Elementary Numerical Analysis, McGraw-Hill, 1980
```

```
' Veri:
' a: integralin alt sınırı
' b: integralin üst sınırı
' f(x) : integrali hesaplanacak fonksiyon
' Hassasiyet: hassasiyet
```

```
' f(x) fonksiyonu çağırılan programda DEF fnF(x)=... ile tanımlanmalıdır.
```

```
' çıktı:
' Toplamintegral: integralin hesaplanan değeri
' iHata=0 : integral yakınsadı
' iHata<>0 : integral yakınsamadı
```

```
' Programın yalancı kodu yukarıda verilen birinci kaynaktan alınmıştır
' Çağrılan alt programlar: AralıkYarila, SimpsonKuralı
```

```
-----
MaxAralik = 20 ' değiştirilebilir(2-100 arası normal)
MaxAltAralik = 500 ' programda öngörülen maksimum alt aralık sayısı
DIM AraBilgiMatrisi(MaxAltAralik + 1) AS AraBilgiler
DIM AraBilgiVektoru AS AraBilgiler
```

```
iHata = 0
Toplamintegral = 0
```

```
Delta = (b - a) / MaxAralik
bi = a
FOR iAralik = 1 TO MaxAralik
ai = bi
bi = ai + Delta
IF iAralik = MaxAralik THEN bi = b
```

```
CALL SimpsonKurali(ai, bi, Hassasiyet, AraBilgiVektoru)
AraBilgiMatrisi(1) = AraBilgiVektoru
```

```
iAltAralikSayaci = 1
itrasyonDevamEdiyor = 1 '( =1 TRUE =0 FALSE anlamında )
WHILE itrasyonDevamEdiyor = 1
n = iAltAralikSayaci
FOR iAralikNo = n TO 1 STEP -1
CALL AralikYarila(iAralikNo, AraBilgiMatrisi(), iAltAralikSayaci, itrasyonDevamEdiyor)
```

```
' İzin verilen maksimum aralık sayısına ulaşıldı mı?
IF iAltAralikSayaci = MaxAltAralik THEN
iHata = 1
EXIT SUB
END IF
NEXT iAralikNo
WEND
```

```
Altintegral = 0
FOR j = 1 TO iAltAralikSayaci
Altintegral = Altintegral + AraBilgiMatrisi(j).s
NEXT j
```

```
Toplamintegral = Toplamintegral + Altintegral
```

```
NEXT iAralik
```

```
END SUB ' AdapteSimpson sonu
```

**Tek katlı integral:
Adapte Simpson integrasyon
metodu (alt program)**


```

SUB AralikYarila (iAralikNo, AraBilgiMatrisi() AS AraBilgiler, iAltAralikSayaci, itrasyonDevamEdiyor)
'-----
' f(x) fonksiyonunun eğiminin büyük olduğu bölgelerde küçük aralıklar, eğimin küçük olduğu bölgelerde
' büyük aralıklar otomatik olarak seçilir
'-----
DIM AraBilgiVektoru0 AS AraBilgiler
DIM AraBilgiVektoru1 AS AraBilgiler, AraBilgiVektoru2 AS AraBilgiler

itrasyonDevamEdiyor = 0
AraBilgiVektoru0 = AraBilgiMatrisi(iAralikNo)

a = AraBilgiVektoru0.a
c = AraBilgiVektoru0.c
b = AraBilgiVektoru0.b
Hassasiyet = AraBilgiVektoru0.Hassasiyet
Kontrol = AraBilgiVektoru0.Kontrol

IF Kontrol = 1 THEN EXIT SUB
CALL SimpsonKurali(a, c, .5 * Hassasiyet, AraBilgiVektoru1)
CALL SimpsonKurali(c, b, .5 * Hassasiyet, AraBilgiVektoru2)
Hata = ABS(AraBilgiVektoru0.s - AraBilgiVektoru1.s - AraBilgiVektoru2.s)

IF iAltAralikSayaci > 1 AND Hata < 10 * Hassasiyet THEN
AraBilgiVektoru0.Kontrol = 1 ' kriter sağlandı anlamında

AraBilgiMatrisi(iAralikNo).s = AraBilgiVektoru1.s + AraBilgiVektoru2.s

ELSE
iAltAralikSayaci = iAltAralikSayaci + 1
FOR j = iAltAralikSayaci TO iAralikNo STEP -1
AraBilgiMatrisi(j) = AraBilgiMatrisi(j - 1)
NEXT j

AraBilgiMatrisi(iAralikNo) = AraBilgiVektoru1
AraBilgiMatrisi(iAralikNo + 1) = AraBilgiVektoru2

itrasyonDevamEdiyor = 1
END IF

END SUB ' AralikYarila sonu

```

Bu alt program AdapteSimpson alt programı tarafından çağrılır

```

SUB SimpsonKurali (a, b, YariHassasiyet, AraBilgiVektoru AS AraBilgiler)
'-----
' f(x) fonksiyonunun [a,b] alt aralığındaki integralini hesaplar
' Kullanılan metot: adapte Simpson kuralı
'-----
c = (a + b) / 2
s = (b - a) * (fnF(a) + 4 * fnF(c) + fnF(b)) / 6
AraBilgiVektoru.a = a
AraBilgiVektoru.c = c
AraBilgiVektoru.b = b
AraBilgiVektoru.s = s
AraBilgiVektoru.Hassasiyet = YariHassasiyet
AraBilgiVektoru.Kontrol = 0

END SUB ' SimpsonKurali sonu

```

Bu alt program AdapteSimpson alt programı tarafından çağrılır

```
'-----Ana program Recursive Adapte Simpson-----
' Ahmet Topçu, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, 2010
' f(x) fonksiyonunun [a,b] aralığındaki tek katlı integralini hesaplar

' Kullanılan metod: Recursive Adapte(adaptive) Simpson

' Veri:
' a: integralin alt sınırı
' b: integralin üst sınırı
' f(x) : integrali hesaplanacak fonksiyon
' Hassasiyet: hassasiyet

' f(x) fonksiyonu ana programda DEF fnf(x)=... ile tanımlanmalıdır.

' çıktı:
' Toplamintegral: Hesaplanan integral değeri
' iHata=0 : integral yakınsadı
' iHata<>0 : integral yakınsamadı

' çağrılan alt program: RecursiveAdapteSimpson
'-----
```

**Tek katlı integral:
Recursive adapte simpson
integrasyon metodu (ana program)**

```
DEFINT I-N
DEFDBL A-H, O-Z

DECLARE SUB RecursiveAdapteSimpson (ai, bi, Hassasiyet, iAltAralikSayisi, Simpsonintegrali, iHata)

' Aralığın ve f(x) fonksiyonunun tanımlanması
Pi = 4 * ATN(1) ' Pi=3.14... sayısı

a = 1: b = 4: DEF fnf (x) = 13 * (x - x * x) * EXP(-3 * x / 2)
'a = 0: b = Pi / 2: DEF fnf (x) = x ^ 3 / SQR(1 + COS(x) ^ 2)
'a = 0: b = 2 * pi: DEF fnf (x) = LOG(1 + x) * SIN(10 * x)
'a = 0: b = 5: DEF fnf (x) = x ^ 3 / (EXP(x) + 1)
'a = -2: b = 2: DEF fnf (x) = EXP(-.5 * x) * SIN(8 * x ^ 2 ^ (1 / 3)) + 1
'a = 0: b = 1: DEF fnf (x) = SQR(x)
'a = 0: b = 5: DEF fnf (x) = x ^ x
'a = 0: b = Pi / 2: DEF fnf (x) = TAN(x)
'a = 1: b = 1.5: DEF fnf (x) = COS(TAN(x))

' analitik çözümü olmayan integraller:
'a = -2: b = 2: DEF fnf (x) = EXP(-x ^ 2 / 2)
'a = 0: b = 1: DEF fnf (x) = SIN(x) / x
'a = -4: b = 4: DEF fnf (x) = SIN(x ^ 2)
'a = 0: b = Pi: DEF fnf (x) = SIN(x) ^ (1 / 3)
'a = 2: b = 50: DEF fnf (x) = 1 / LOG(x)
'a = -40: b = 40: DEF fnf (x) = (1 + x ^ 4) ^ (1 / 3)
'a = -40: b = 40: DEF fnf (x) = 1 / (1 + x ^ 4) ^ (1 / 3)

CLS

Hassasiyet = .000001 ' değiştirilebilir(1E-04 - 1E-12 arası normal)
MaxAralik = 20 ' değiştirilebilir(2-100 arası normal)

iHata = 0
Toplamintegral = 0

Delta = (b - a) / MaxAralik
bi = a
FOR iAralik = 1 TO MaxAralik
ai = bi
bi = ai + Delta
IF iAralik = MaxAralik THEN bi = b

iAltAralikSayisi = 0
CALL RecursiveAdapteSimpson(ai, bi, Hassasiyet, iAltAralikSayisi, Simpsonintegrali, iHata)

Toplamintegral = Toplamintegral + Simpsonintegrali

IF iHata <> 0 THEN
PRINT "Integral yakınsamadı(RecursiveAdapteSimpson)"
PRINT "Hesaplanan yaklaşık değer="; Toplamintegral
END
END IF

NEXT iAralik

PRINT "İntegral(RecursiveAdapteSimpson)="; Toplamintegral

END ' Recursive adapte Simpson ana sonu
```

```
SUB RecursiveAdapteSimpson (ai, bi, Hassasiyet, iAltAralikSayisi, Simpsonintegrali, iHata)
```

```
' f(x) fonksiyonunun [ai,bi] aralığıdaki inegralini hesaplar
```

```
' Kullanılan metot: Recursive Adaptive Simpson kuralı  
' Cheney, W., Kincaid D., Numerical Mathematics and Computing,  
' Books/Cole Publishing Co., California, 1994
```

```
' Veri:
```

```
' a: integralin alt sınırı  
' b: integralin üst sınırı  
' f(x) : integrali hesaplanacak fonksiyon  
' Hassasiyet: hassasiyet
```

```
' f(x) fonksiyonu çağırın programda DEF fnF(x)=... ile tanımlanmalıdır.
```

```
' çıktı:
```

```
' Toplamintegral: Hesaplanan integral değeri  
' iHata=0 : integral yakınsadı  
' iHata<>0 : İntegral yakınsamadı
```

```
' Yalancı program kodu yukarıda verilen kaynaktan alınmıştır
```

```
' çağrılan alt programlar: yok
```

```
-----  
MaxAltAralik = 500 ' programda öngörülen maksimum alt aralık sayısı
```

```
iAltAralikSayisi = iAltAralikSayisi + 1
```

```
h = bi - ai
```

```
c = .5 * (ai + bi)
```

```
Fai = fnf(ai)
```

```
Fbi = fnf(bi)
```

```
Fc = fnf(c)
```

```
d = .5 * (ai + c)
```

```
e = .5 * (c + bi)
```

```
Fd = fnf(d)
```

```
Fe = fnf(e)
```

```
OneSimpson = h / 6 * (Fai + 4 * Fc + Fbi)
```

```
TwoSimpson = h / 12 * (Fai + 4 * Fd + 2 * Fc + 4 * Fe + Fbi)
```

```
IF iAltAralikSayisi > MaxAltAralik THEN
```

```
  iHata = 1
```

```
  EXIT SUB
```

```
ELSE
```

```
  IF ABS(TwoSimpson - OneSimpson) < 10 * Hassasiyet THEN
```

```
    Simpsonintegrali = TwoSimpson
```

```
  ELSE
```

```
    CALL RecursiveAdapteSimpson(ai, c, .5 * Hassasiyet, iAltAralikSayisi, ALeftSimpson, iHata)
```

```
    CALL RecursiveAdapteSimpson(c, bi, .5 * Hassasiyet, iAltAralikSayisi, RightSimpson, iHata)
```

```
    Simpsonintegrali = ALeftSimpson + RightSimpson
```

```
  END IF
```

```
END IF
```

```
END SUB ' RecursiveAdapteSimpson sonu
```

**Tek katlı integral:
Recursive adapte simpson
integrasyon metodu (alt program)**

**Tek katlı integral:
Tanh integrasyon kuralı
(ana program)**

```

'-----Ana Program Tanh Kuralı-----
' f(x) fonksiyonunun [a,b] aralığında tek katlı integralini hesaplar
' Ahmet TOPÇU, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 1994
' kullanılan metod: Tanh kuralı

' Veri:
' a: integralin alt sınırı
' b: integralin üst sınırı
' f(x) : integrali hesaplanacak fonksiyon
' Hassasiyet: hassasiyet

' f(x) fonksiyonu ana programda DEF fnf(x)=... ile tanımlanmalıdır.

' çıktı:
' Toplamintegral: Hesaplanan integral değeri
' iHata=0 : integral yakınsadı
' iHata<>0 : İntegral yakınsamadı

' Çağrılan alt program: TanhKuralı
'-----
DEFINT I-N
DEFDBL A-H, O-Z
DECLARE SUB TanhKurali (ai, bi, hassasiyet, Altintegral, iHata)

' Aralığın ve f(x) fonksiyonunun tanımlanması
Pi = 4 * ATN(1) ' Pi=3.14... sayısı

a = 1: b = 4: DEF fnf (x) = 13 * (x - x * x) * EXP(-3 * x / 2)
'a = 0: b = Pi / 2: DEF fnf (x) = x ^ 3 / SQR(1 + COS(x) ^ 2)
'a = 0: b = 2 * pi: DEF fnf (x) = LOG(1 + x) * SIN(10 * x)
'a = 0: b = 5: DEF fnf (x) = x ^ 3 / (EXP(x) + 1)
'a = -2: b = 2: DEF fnf (x) = EXP(-.5 * x) * SIN(8 * x ^ 2 ^ (1 / 3)) + 1
'a = 0: b = 1: DEF fnf (x) = SQR(x)
'a = 0: b = 5: DEF fnf (x) = x ^ x
'a = 0: b = Pi / 2: DEF fnf (x) = TAN(x)
'a = 1: b = 1.5: DEF fnf (x) = COS(TAN(x))

' analitik çözümü olmayan integraller:
'a = -2: b = 2: DEF fnf (x) = EXP(-x ^ 2 / 2)
'a = 0: b = 200: DEF fnf (x) = SIN(x) / x
'a = -4: b = 4: DEF fnf (x) = SIN(x ^ 2)
'a = 0: b = Pi: DEF fnf (x) = SIN(x) ^ (1 / 3)
'a = 2: b = 50: DEF fnf (x) = 1 / LOG(x)
'a = -40: b = 40: DEF fnf (x) = (1 + x ^ 4) ^ (1 / 3)
'a = -40: b = 40: DEF fnf (x) = 1 / (1 + x ^ 4) ^ (1 / 3)

CLS

hassasiyet = .000001' değiştirilebilir, (1E-4 - 1E-12 arası normal)
MaxAralik = 20 ' değiştirilebilir, (2-100 arası normal)

Delta = (b - a) / MaxAralik
bi = a

Toplamintegral = 0
FOR iAralikNo = 1 TO MaxAralik

  ai = bi: bi = ai + Delta
  IF iAralikNo = MaxAralik THEN bi = b
  CALL TanhKurali(ai, bi, hassasiyet, Altintegral, iHata)
  Toplamintegral = Toplamintegral + Altintegral

NEXT iAralikNo

IF iHata <> 0 THEN
  PRINT "İntegral yakınsamadı(TanhKurali)"
  PRINT "Hesaplanan yaklaşık değer="; Toplamintegral
ELSE
  PRINT "İntegral(TanhKurali)="; Toplamintegral
END IF

END ' Tanh ana sonu

```

```

SUB TanhKurali (ai, bi, hassasiyet, Altintegral, iHata)
'-----
' f(x) fonksiyonunun [a,b] aralığında tek katlı integralini hesaplar
' Ahmet TOPÇU, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 1994
' kullanılan metod: Tanh kuralı

' Veri:
' a: integralin alt sınırı
' b: integralin üst sınırı
' f(x) : integrali hesaplanacak fonksiyon
' Hassasiyet: hassasiyet

' f(x) fonksiyonu çağıran programda DEF fnF(x)=... ile tanımlanmalıdır.

' çıktı:
' Toplamintegral: Hesaplanan integral değeri
' iHata=0 : integral yakınsadı
' iHata<>0 : İntegral yakınsamadı

' Çağrılan alt program: yok
'-----

iHata = 0
Pi = 4 * ATN(1) ' Pi=3.14... sayısı
NoktaSayisi = 100 'değiştirilebilir(20-1000 arası normal)

Sabit = .5 / NoktaSayisi
h = Pi * SQR(Sabit) - Sabit
Delta = .5 * (bi - ai)
x = .5 * (ai + bi)
Altintegral = fnf(x)
Eskiintegral = Altintegral

FOR i = 1 TO NoktaSayisi
hi = h * i
Sinh = .5 * (EXP(hi) - EXP(-hi))
Cosh = .5 * (EXP(hi) + EXP(-hi))
Tanh = Sinh / Cosh
y = Delta * Tanh

Altintegral = Altintegral + (fnf(x + y) + fnf(x - y)) / Cosh ^ 2

IF ABS(Eskiintegral - Altintegral) < hassasiyet THEN
Altintegral = Delta * h * Altintegral
EXIT SUB
END IF
Eskiintegral = Altintegral
NEXT i
iHata = 1 ' yakınsamadı

END SUB ' TanhKurali sonu

```

**Tek katlı integral:
Tanh integrasyon kuralı
(alt program)**

```

'-----Ana program Yamuk2-----
' Ahmet TOPÇU, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 1998
' F(x,y) fonksiyonunun [Xa,Xb] ve [Ya(x),Yb(x)] aralığında iki katlı
' integrali yamuk kuralı ile hesaplanır.

'Veri:
' Xa, Xb : x eksenı boyunca integralin alt ve üst sınırı
' Ya(x), Yb(x): y eksenı boyunca alt ve üst sınırın fonksiyonu
' F(x,y) : integrali alınacak fonksiyon
' Hassasiyet: Hassasiyet

' Aralıklar ve f(x,y,z) ana programda aşağıdaki gibi tanımlanmalıdır:
' Xa=... (sabit sayı)
' Xb=... (sabit sayı)
' DEF FnYa(x)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' DEF FnYb(x)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' Def fnF(x,y)=... (integrali hesaplanacak fonksiyon)

'Çıktı:
' Dintegral: hesaplanan integral
' iHata=0 : integral yakınsadı
' iHata<>0: integral yakınsamadı

'Çağrılan alt program: Yamuk2
'-----

DEFINT I-N
DEFDBL A-H, O-Z
DECLARE SUB Yamuk2 (Xa, Xb, Hassasiyet, Dintegral, iHata)
DECLARE SUB YamukKurali (Xa, Xb, iAralikSayisi, Dintegral)
DECLARE SUB Yintegral (x, iAralikSayisi, Yint)

' aralıkların ve F(x,y) fonksiyonunun tanımlanması

Pi = 4 * ATN(1) ' Pi=3.14... sayısı

Xa = -2: Xb = 2
DEF FnYa (x) = -1: DEF FnYb (x) = 1
DEF FnF (x, y) = EXP(-x * x * y * y)

'Xa = 0: Xb = Pi / 2
'DEF FnYa (x) = 0: DEF FnYb (x) = 1
'DEF FnF (x, y) = (1 - y * y) * COS(x) ^ 2

'Xa = 0: Xb = 2
'DEF FnYa (x) = 0
'DEF FnYb (x) = SQR((4 - x * x) / 2)
'DEF FnF (x, y) = 4 - x * x - 2 * y * y

'Xa = 0: Xb = 2
'DEF FnYa (x) = 1 - x
'DEF FnYb (x) = EXP(-x)
'DEF FnF (x, y) = SQR(x + y)

'Xa = 0: Xb = Pi / 2
'DEF FnYa (x) = TAN(x / 2)
'DEF FnYb (x) = SIN(x)
'DEF FnF (x, y) = x + y

'Xa = 0: Xb = 2
'DEF FnYa (x) = -x ^ x: DEF FnYb (x) = x ^ x
'DEF FnF (x, y) = x * x + y * y

'Xa = -4: Xb = 4
'DEF FnYa (x) = -SQR(ABS(16 - x * x))
'DEF FnYb (x) = SQR(ABS(16 - x * x))
'DEF FnF (x, y) = SQR(ABS(16 - x * x - y * y))

'Xa = 0: Xb = 2
'DEF FnYa (x) = x * x: DEF FnYb (x) = SQR(8 * x)
'DEF FnF (x, y) = EXP(-x * SQR(y))

CLS

Hassasiyet = .01' Değiştirilebilir, 1E-02 -1E-4 arası normal değer
CALL Yamuk2(Xa, Xb, Hassasiyet, Dintegral, iHata)

IF iHata <> 0 THEN
PRINT "İntegral yakınsamadı(Yamuk2)"
PRINT "Hesaplanan yaklaşık değer="; Dintegral
ELSE
PRINT "İntegral="; Dintegral
END IF

END ' Yamuk2 ana sonu

```

**İki katlı integral:
Yamuk kuralı ile integrasyon
(ana program)**

```

SUB Yamuk2 (Xa, Xb, Hassasiyet, Dintegral, iHata)
'-----
' F(x,y) fonksiyonunun [Xa,Xb] ve [Ya(x),Yb(x)] aralığında iki katlı
' integrali yamuk kuralı ile hesaplanır.

'Veri:
' Xa, Xb : x eksenı boyunca integralin alt ve üst sınırı
' Ya(x), Yb(x): y eksenı boyunca alt ve üst sınırın fonksiyonu
' F(x,y) : integrali alınacak fonksiyon
' Hassasiyet: Hassasiyet

' Aralıklar ve f(x,y,z) çağırın programda aşağıdaki gibi tanımlanmalıdır:
' Xa=... (sabit sayı)
' Xb=... (sabit sayı)
' DEF FnYa(x)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' DEF FnYb(x)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' Def fnF(x,y)=... (integrali hesaplanacak fonksiyon)

'Çıktı:
' Dintegral: hesaplanan integral
' iHata=0 : integral yakınsadı
' iHata<>0: integral yakınsamadı

'Çağrılan alt program: Yintegral
'-----
iHata = 0
MaxAralikSayisi = 2000 ' değiştirilebilir(100-3000 arası normal)
Eskiintegral = 0

FOR iAralikSayisi = 100 TO MaxAralikSayisi STEP 100
Dintegral = 0
' yamuk kuralı ile integral hesabı
DeltaX = (Xb - Xa) / iAralikSayisi

x = Xa
CALL Yintegral(x, iAralikSayisi, Yint)
Dintegral = Yint

x = Xb
CALL Yintegral(x, iAralikSayisi, Yint)
Dintegral = .5 * (Dintegral + Yint)

x = Xa
FOR k = 1 TO iAralikSayisi - 1
x = x + DeltaX
CALL Yintegral(x, iAralikSayisi, Yint)
Dintegral = Dintegral + Yint
NEXT k

Dintegral = DeltaX * Dintegral

hata = ABS(Dintegral - Eskiintegral)
IF hata <= Hassasiyet THEN EXIT SUB
Eskiintegral = Dintegral
NEXT iAralikSayisi

iHata = 1 ' Yakınsamadı
END SUB ' Yamuk2 sonu

SUB Yintegral (x, iAralikSayisi, Yint)
'-----
' X=sabit için y boyunca integral
Ya = FnYa(x)
Yb = FnYb(x)

deltay = (Yb - Ya) / iAralikSayisi

Yint = .5 * (FnF(x, Ya) + FnF(x, Yb))
y = Ya
FOR j = 1 TO iAralikSayisi - 1
y = y + deltay
Yint = Yint + FnF(x, y)
NEXT j
Yint = deltay * Yint

END SUB 'Yintegral sonu

```

**İki katlı integral:
Yamuk kuralı ile integrasyon
(alt program)**

```

'-----Ana program Simpson2-----
' Ahmet TOPÇU, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 1998
' F(x,y) fonksiyonunun [Xa,Xb] ve [Ya(x),Yb(x)] aralığında iki katlı
' integrali Simpson metodu ile hesaplanır.

'Veri:
' Xa, Xb : x eksenini boyunca integralin alt ve üst sınırı
' Ya(x), Yb(x): y eksenini boyunca alt ve üst sınırın fonksiyonu
' F(x,y) : integrali alınacak fonksiyon
' Hassasiyet: Hassasiyet

' Aralıklar ve f(x,y,z) ana programda aşağıdaki gibi tanımlanmalıdır:
' Xa=... (sabit sayı)
' Xb=... (sabit sayı)
' DEF FnYa(x)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' DEF FnYb(x)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' DEF fnF(x,y)=... (integrali hesaplanacak fonksiyon)

'Çıktı:
' Dintegral: hesaplanan integral
' iHata=0 : integral yakınsadı
' iHata<>0: integral yakınsamadı

'Çağrılan alt program: Simpson2
'-----

DEFINT I-N
DEFDBL A-H, O-Z
DECLARE SUB Simpson2 (Xa, Xb, Hassasiyet, Dintegral, iHata)

' aralıkların ve F(x,y) fonksiyonunun tanımlanması

Pi = 4 * ATN(1) ' Pi=3.14... sayısı

Xa = -2: Xb = 2
DEF FnYa (x) = -1: DEF FnYb (x) = 1
DEF FnF (x, y) = EXP(-x * x * y * y)

'Xa = 0: Xb = Pi / 2
'DEF FnYa (x) = 0: DEF FnYb (x) = 1
'DEF FnF (x, y) = (1 - y * y) * COS(x) ^ 2

'Xa = 0: Xb = 2
'DEF FnYa (x) = 0
'DEF FnYb (x) = SQR((4 - x * x) / 2)
'DEF FnF (x, y) = 4 - x * x - 2 * y * y

'Xa = 0: Xb = 2
'DEF FnYa (x) = 1 - x
'DEF FnYb (x) = EXP(-x)
'DEF FnF (x, y) = SQR(x + y)

'Xa = 0: Xb = Pi / 2
'DEF FnYa (x) = TAN(x / 2)
'DEF FnYb (x) = SIN(x)
'DEF FnF (x, y) = x + y

'Xa = 0: Xb = 2
'DEF FnYa (x) = -x ^ x: DEF FnYb (x) = x ^ x
'DEF FnF (x, y) = x * x + y * y

'Xa = -4: Xb = 4
'DEF FnYa (x) = -SQR(ABS(16 - x * x))
'DEF FnYb (x) = SQR(ABS(16 - x * x))
'DEF FnF (x, y) = SQR(ABS(16 - x * x - y * y))

'Xa = 0: Xb = 2
'DEF FnYa (x) = x * x: DEF FnYb (x) = SQR(8 * x)
'DEF FnF (x, y) = EXP(-x * SQR(y))

CLS
Hassasiyet = .01 'değiştirilebilir, 1E-2 - 1E-4 arası normal değer

CALL Simpson2(Xa, Xb, Hassasiyet, Dintegral, iHata)

IF iHata <> 0 THEN
PRINT "İntegral yakınsamadı(Simpson2)"
PRINT "Hesaplanan yaklaşık değer: "; Dintegral
ELSE
PRINT "İntegral(Simpson2)="; Dintegral
END IF

END ' Simpson2 ana sonu

```

**İki katlı integral:
Simpson metodu ile integrasyon
(ana program)**


```

SUB Simpson2 (Xa, Xb, Hassasiyet, Dintegral, iHata)
'-----
' F(x,y) fonksiyonunun [Xa,Xb] ve [Ya(x),Yb(x)] aralığında iki katlı
' integrali Simpson metodu ile hesaplanır.

'Veri:
' Xa, Xb : x eksenı boyunca integralin alt ve üst sınırı
' Ya(x), Yb(x): y eksenı boyunca alt ve üst sınırın fonksiyonu
' F(x,y) : integrali alınacak fonksiyon
' Hassasiyet: Hassasiyet

' Aralıklar ve f(x,y,z) çağırın programda aşağıdaki gibi tanımlanmalıdır:
' Xa=... (sabit sayı)
' Xb=... (sabit sayı)
' DEF FnYa(x)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' DEF FnYb(x)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' Def fnF(x,y)=... (integrali hesaplanacak fonksiyon)

'Çıktı:
' Dintegral: hesaplanan integral
' iHata=0 : integral yakınsadı
' iHata<>0: integral yakınsamadı

'Çağrılan alt program: Yok
'-----

Maxiterasyon = 20 'değiştirilebilir (10-100 arası normal)
iHata = 0
Dintegral = 0
Eskiintegral = 0

FOR iterasyonNo = 1 TO Maxiterasyon
iAralikSayisiX = 10 * iterasyonNo
iAralikSayisiY = 10 * iterasyonNo
iTamSayi = iAralikSayisiX / 2
iAralikSayisiX = 2 * iTamSayi
iTamSayi = iAralikSayisiY / 2
iAralikSayisiY = 2 * iTamSayi
IF Xb < Xa THEN
iHata = 1
EXIT SUB
END IF
Hx = (Xb - Xa) / iAralikSayisiX
Toplam1 = 0
Toplam2 = 0
Toplam4 = 0
NoktaSayisiX = iAralikSayisiX + 1
NoktaSayisiY = iAralikSayisiY - 1
' y boyunca integral
FOR iNoktaX = 1 TO NoktaSayisiX
x = Xa + (iNoktaX - 1) * Hx
IF iNoktaX = NoktaSayisiX THEN x = Xb
Ya = FnYa(x)
Yb = FnYb(x)
Hy = (Yb - Ya) / iAralikSayisiY
F1 = FnF(x, Ya)
F1 = F1 + FnF(x, Yb)
F2 = 0
F4 = 0
FOR iNoktaY = 1 TO NoktaSayisiY
y = Ya + iNoktaY * Hy
Fxy = FnF(x, y)
iTamSayi = iNoktaY / 2
IF iNoktaY = 2 * iTamSayi THEN
F2 = F2 + Fxy
ELSE
F4 = F4 + Fxy
END IF
NEXT iNoktaY
' x boyunca integral
ToplamY = Hy / 3 * (F1 + 2 * F2 + 4 * F4)
IF iNoktaX = 1 OR iNoktaX = NoktaSayisiX THEN
Toplam1 = Toplam1 + ToplamY
ELSE
iTamSayi = iNoktaX / 2
IF 2 * iTamSayi = iNoktaX THEN
Toplam4 = Toplam4 + ToplamY
ELSE
Toplam2 = Toplam2 + ToplamY
END IF
END IF
NEXT iNoktaX
Dintegral = Hx / 3 * (Toplam1 + 2 * Toplam2 + 4 * Toplam4)
Hata = ABS(Dintegral - Eskiintegral)
IF Hata <= Hassasiyet THEN EXIT SUB
Eskiintegral = Dintegral
NEXT iterasyonNo
iHata = 2 'yakınsamıyor

END SUB ' Simpson2 sonu

```

**İki katlı integral:
Simpson metodu ile integrasyon
(alt program)**

```

'-----Ana program Romberg2-----
' Ahmet TOPÇU, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 1998
' F(x,y) fonksiyonunun [Xa,Xb] ve [Ya(x),Yb(x)] aralığında iki katlı
' integrali Romberg metodu ile hesaplanır.

'Veri:
' Xa, Xb : x eksenı boyunca integralin alt ve üst sınırı
' Ya(x), Yb(x): y eksenı boyunca alt ve üst sınırın fonksiyonu
' F(x,y) : integrali alınacak fonksiyon
' Hassasiyet: Hassasiyet

' Aralıklar ve f(x,y,z) ana programda aşağıdaki gibi tanımlanmalıdır:
' Xa=... (sabit sayı)
' Xb=... (sabit sayı)
' DEF FnYa(x)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' DEF FnYb(x)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' Def fnF(x,y)=... (integrali hesaplanacak fonksiyon)

'Çıktı:
' Dintegral: hesaplanan integral
' iHata=0 : integral yakınsadı
' iHata<>0: integral yakınsamadı

'Çağrılan alt program: Romberg2
'-----

DEFINT I-N
DEFDBL A-H, O-Z
DECLARE SUB Romberg2 (Xa, Xb, Hassasiyet, Dintegral, iHata)
DECLARE SUB YamukKuralı (Xa, Xb, iAralıkSayısı, Dintegral)
DECLARE SUB Yintegral (x, iAralıkSayısı, Yint)

' aralıkların ve F(x,y) fonksiyonunun tanımlanması

Pi = 4 * ATN(1) ' Pi=3.14... sayısı

'Xa = -2: Xb = 2
'DEF FnYa (x) = -1: DEF FnYb (x) = 1
'DEF FnF (x, y) = EXP(-x * x * y * y)

'Xa = 0: Xb = Pi / 2
'DEF FnYa (x) = 0: DEF FnYb (x) = 1
'DEF FnF (x, y) = (1 - y * y) * COS(x) ^ 2

'Xa = 0: Xb = 2
'DEF FnYa (x) = 0
'DEF FnYb (x) = SQR((4 - x * x) / 2)
'DEF FnF (x, y) = 4 - x * x - 2 * y * y

'Xa = 0: Xb = 2
'DEF FnYa (x) = 1 - x
'DEF FnYb (x) = EXP(-x)
'DEF FnF (x, y) = SQR(x + y)

'Xa = 0: Xb = Pi / 2
'DEF FnYa (x) = TAN(x / 2)
'DEF FnYb (x) = SIN(x)
'DEF FnF (x, y) = x + y

'Xa = 0: Xb = 2
'DEF FnYa (x) = -x ^ x: DEF FnYb (x) = x ^ x
'DEF FnF (x, y) = x * x + y * y

'Xa = -4: Xb = 4
'DEF FnYa (x) = -SQR(ABS(16 - x * x))
'DEF FnYb (x) = SQR(ABS(16 - x * x))
'DEF FnF (x, y) = SQR(ABS(16 - x * x - y * y))

Xa = 0: Xb = 2
DEF FnYa (x) = x * x: DEF FnYb (x) = SQR(8 * x)
DEF FnF (x, y) = EXP(-x * SQR(y))

CLS

Hassasiyet = .01 '1E-2 - 1E-4 arası normal değer
CALL Romberg2(Xa, Xb, Hassasiyet, Dintegral, iHata)

IF iHata <> 0 THEN
PRINT "İntegral yakınsamadı(Romberg2)"
PRINT "Hesaplanan yaklaşık değer="; Dintegral
ELSE
PRINT "İntegral(Romberg2)="; Dintegral
END IF

END ' Romberg2 ana sonu

```

**İki katlı integral:
Romberg metodu ile integrasyon
(ana program)**

```

SUB Romberg2 (Xa, Xb, Hassasiyet, Dintegral, iHata)
'-----
' Ahmet TOPÇU, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 1998
' F(x,y) fonksiyonunun [Xa,Xb] ve [Ya(x),Yb(x)] aralığında iki katlı
' integrali Romberg metodu ile hesaplanır.

'Veri:
' Xa, Xb : x eksenı boyunca integralin alt ve üst sınırı
' Ya(x), Yb(x): y eksenı boyunca alt ve üst sınırın fonksiyonu
' F(x,y) : integrali alınacak fonksiyon
' Hassasiyet: Hassasiyet

' Aralıklar ve f(x,y,z) çağırın programda aşağıdaki gibi tanımlanmalıdır:
' Xa=... (sabit sayı)
' Xb=... (sabit sayı)
' DEF FnYa(x)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' DEF FnYb(x)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' Def fnF(x,y)=... (integrali hesaplanacak fonksiyon)

'Çıktı:
' Dintegral: hesaplanan integral
' iHata=0 : integral yakınsadı
' iHata<>0: integral yakınsamadı

'Çağrılan alt program: YamukKuralı
'-----

iAralıkSayisi = 10 ' değiştirilebilir(10-20 arası normal)
MaxRomberg = 10 ' değiştirilebilir(5-10 arası normal)
DIM t(MaxRomberg + 1, MaxRomberg + 1)

iHata = 0
IF Xb < Xa THEN
iHata = 1 ' aralık hatalı
EXIT SUB
END IF

CALL YamukKuralı(Xa, Xb, iAralıkSayisi, Dintegral)
t(1, 1) = Dintegral

FOR i = 1 TO MaxRomberg
iAralıkSayisi = 2 * iAralıkSayisi
CALL YamukKuralı(Xa, Xb, iAralıkSayisi, Dintegral)
i1 = i + 1
t(i1, 1) = Dintegral

' Romberg tablosu
FOR j = 1 TO i
t(i1, j + 1) = t(i1, j) + (t(i1, j) - t(i, j)) / (4 ^ j - 1)
NEXT j
Dintegral = t(i1, i1)
Hata = ABS(t(i1, i1) - t(i, i))
IF Hata <= Hassasiyet THEN EXIT SUB
NEXT i

iHata = 1 ' yakınsamadı

END SUB ' Romberg2 sonu

```

**İki katlı integral:
Romberg metodu ile integrasyon
(alt program)**

```

SUB YamukKuralı (Xa, Xb, iAralıkSayisi, Dintegral)
'-----
' sabit x için y boyunca yamuk kuralı ile integral hesabı
' çağrılan alt program: Yintegral
'-----
Dintegral = 0
' yamuk kuralı ile integral hesabı
DeltaX = (Xb - Xa) / iAralıkSayisi

x = Xa
CALL Yintegral(x, iAralıkSayisi, Yint)
Dintegral = Yint

x = Xb
CALL Yintegral(x, iAralıkSayisi, Yint)
Dintegral = .5 * (Dintegral + Yint)

x = Xa
FOR k = 1 TO iAralıkSayisi - 1
x = x + DeltaX
CALL Yintegral(x, iAralıkSayisi, Yint)
Dintegral = Dintegral + Yint
NEXT k

Dintegral = DeltaX * Dintegral

END SUB ' YamukKuralı sonu

SUB Yintegral (x, iAralıkSayisi, Yint)
'-----
' X=sabit için y boyunca integral
Ya = FnYa(x)
Yb = FnYb(x)

deltay = (Yb - Ya) / iAralıkSayisi

Yint = .5 * (FnF(x, Ya) + FnF(x, Yb))
y = Ya
FOR j = 1 TO iAralıkSayisi - 1
y = y + deltay
Yint = Yint + FnF(x, y)
NEXT j
Yint = deltay * Yint

END SUB ' Yintegral sonu

```

```

'-----Ana program GaussLegendre2-----
' Ahmet TOPÇU, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 1998
' F(x,y) fonksiyonunun [Xa,Xb] ve [Ya(x),Yb(x)] aralığında iki katlı
' integrali Gauss-Legendre metodu ile hesaplanır.

'Veri:
' Xa, Xb : x eksenı boyunca integralin alt ve üst sınırı
' Ya(x), Yb(x): y eksenı boyunca alt ve üst sınırın fonksiyonu
' F(x,y) : integrali alınacak fonksiyon
' Hassasiyet: Hassasiyet

' Aralıklar ve f(x,y,z) ana programda aşağıdaki gibi tanımlanmalıdır:
' Xa=... (sabit sayı)
' Xb=... (sabit sayı)
' DEF FnYa(x)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' DEF FnYb(x)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' Def fnF(x,y)=... (integrali hesaplanacak fonksiyon)

'Çıktı:
' Dintegral: hesaplanan integral
' iHata=0 : integral yakınsadı
' iHata<>0: integral yakınsamadı

'Çağrılan alt program: GaussLegendre2
'-----

DEFINT I-N
DEFDBL A-H, O-Z
DECLARE SUB GaussLegendre2 (Xa, Xb, Hassasiyet, Dintegral, iHata)
DECLARE SUB GauLeg (ai, bi, x(), w(), n)

' aralıkların ve F(x,y) fonksiyonunun tanımlanması

Pi = 4 * ATN(1) ' Pi=3.14... sayısı

Xa = -2: Xb = 2
DEF FnYa (x) = -1: DEF FnYb (x) = 1
DEF FnF (x, y) = EXP(-x * x * y * y)

'Xa = 0: Xb = Pi / 2
'DEF FnYa (x) = 0: DEF FnYb (x) = 1
'DEF FnF (x, y) = (1 - y * y) * COS(x) ^ 2

'Xa = 0: Xb = 2
'DEF FnYa (x) = 0
'DEF FnYb (x) = SQR((4 - x * x) / 2)
'DEF FnF (x, y) = 4 - x * x - 2 * y * y

'Xa = 0: Xb = 2
'DEF FnYa (x) = 1 - x
'DEF FnYb (x) = EXP(-x)
'DEF FnF (x, y) = SQR(x + y)

'Xa = 0: Xb = Pi / 2
'DEF FnYa (x) = TAN(x / 2)
'DEF FnYb (x) = SIN(x)
'DEF FnF (x, y) = x + y

'Xa = 0: Xb = 2
'DEF FnYa (x) = -x ^ x: DEF FnYb (x) = x ^ x
'DEF FnF (x, y) = x * x + y * y

'Xa = -4: Xb = 4
'DEF FnYa (x) = -SQR(ABS(16 - x * x))
'DEF FnYb (x) = SQR(ABS(16 - x * x))
'DEF FnF (x, y) = SQR(ABS(16 - x * x - y * y))

'Xa = 0: Xb = 2
'DEF FnYa (x) = x * x: DEF FnYb (x) = SQR(8 * x)
'DEF FnF (x, y) = EXP(-x * SQR(y))

CLS

Hassasiyet = .01 'Değiştirilebilir,1e-2 - 1E-4 arası normal değer
CALL GaussLegendre2(Xa, Xb, Hassasiyet, Dintegral, iHata)
IF iHata <> 0 THEN
PRINT "Yakınsamadı, yaklaşık değer(GaussLegendre2)="; Dintegral
ELSE
PRINT "İntegral(GaussLegendre2)="; Dintegral
END IF

END ' GaussLegendre2 ana sonu

```

**İki katlı integral:
Gauss-Legendre metodu ile
integrasyon (ana program)**

```

SUB GaussLegendre2 (Xa, Xb, Hassasiyet, Dintegral, iHata)
'-----
' Ahmet TOPÇU, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 1998
' F(x,y) fonksiyonunun [Xa,Xb] ve [Ya(x),Yb(x)] aralığında iki katlı
' integrali Gauss-Legendre metodu ile hesaplanır.

'Veri:
' Xa, Xb : x eksenı boyunca integralin alt ve üst sınırı
' Ya(x), Yb(x): y eksenı boyunca alt ve üst sınırın fonksiyonu
' F(x,y) : integrali alınacak fonksiyon
' Hassasiyet: Hassasiyet

' Aralıklar ve f(x,y,z) çağırın programda aşağıdaki gibi tanımlanmalıdır:
' Xa=... (sabit sayı)
' Xb=... (sabit sayı)
' DEF FnYa(x)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' DEF FnYb(x)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' Def fnF(x,y)=... (integrali hesaplanacak fonksiyon)

'Çıktı:
' Dintegral: hesaplanan integral
' iHata=0 : integral yakınsadı
' iHata<>0: integral yakınsamadı

'Çağrılan alt program: GauLeg
'-----

MaxNokta = 1024 ' öngörülen maksimum Gauss-Legendre nokta sayısı
DIM x(MaxNokta), w(MaxNokta)

iMax = LOG(MaxNokta) / LOG(2)

iHata = 0
Eskiintegral = 0

FOR i = 4 TO iMax
NoktaSayisi = 2 ^ i
' Gauss-Legendre koordinatları:
CALL GauLeg(-1, 1, x(), w(), NoktaSayisi)

Hx = .5 * (Xb - Xa)
HxOrta = .5 * (Xb + Xa)

Dintegral = 0

FOR NoktaX = 1 TO NoktaSayisi
x = Hx * x(NoktaX) + HxOrta
Xint = 0
Ya = FnYa(x)
Yb = FnYb(x)
Hy = .5 * (Yb - Ya)
HyOrta = .5 * (Yb + Ya)

FOR NoktaY = 1 TO NoktaSayisi
y = Hy * x(NoktaY) + HyOrta
Fxy = FnF(x, y)
Xint = Xint + w(NoktaY) * Fxy
NEXT NoktaY

Dintegral = Dintegral + w(NoktaX) * Hy * Xint
NEXT NoktaX

Dintegral = Dintegral * Hx

hata = ABS(Dintegral - Eskiintegral)
IF hata <= Hassasiyet THEN EXIT SUB
Eskiintegral = Dintegral

NEXT i

iHata = 1' Yakınsamadı

END SUB ' GaussLegendre2 sonu

```

**İki katlı integral:
Gauss-Legendre metodu ile
integrasyon (alt program)**

**GauLeg: Bu alt program
GaussLegendre2 tarafından çağrılır**

```

SUB GauLeg (ai, bi, x(), w(), n)
'-----
' Gauss-Legendre integrasyon ordinatları ve ağırlıkları hesaplanır
' ai: integralin alt sınırı
' bi: integralin üst sınırı
' x(n): Gauss-Legendre ordinatlarının depolandığı vektör
' w(n): Gauss-Legendre ağırlıklarının depolandığı vektör
' n: Gauss-Legendre integral nokta sayısı

' çağrılan alt program: yok

' Fortran kodu http://www.haoli.org/nr/bookf/f4-5.ps den alınmıştır
'-----

x1 = ai
x2 = bi
Pi = 4 * ATN(1)' Pi=3.14... sayısı
Hassasiyet = 3E-14: ' Gauleg için hassasiyet(değiştirmeyiniz!)

m = (n + 1) / 2
xm = .5 * (x2 + x1)
x1 = .5 * (x2 - x1)

FOR i = 1 TO m
z = COS(Pi * (i - .25) / (n + .5))
' # işareti DOUBLE anlamındadır
z1 = 0
WHILE ABS(z - z1) > Hassasiyet
p1 = 1
p2 = 0
FOR j = 1 TO n
p3 = p2
p2 = p1
p1 = ((2 * j - 1) * z * p2 - (j - 1) * p3) / j
NEXT j
pp = n * (z * p1 - p2) / (z * z - 1)
z1 = z
z = z1 - p1 / pp
WEND

x(i) = xm - x1 * z
x(n + 1 - i) = xm + x1 * z
w(i) = 2 * x1 / ((1 - z * z) * pp * pp)
w(n + 1 - i) = w(i)
NEXT i

END SUB ' Gauleg sonu

```

**Üç katlı integral:
GaussLegendre metodu ile
integrasyon (ana program)**

```

'-----Ana program GaussLegendre 3-----
' Ahmet TOPÇU, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 2010
' F(x,y,z) fonksiyonunun [Xa,Xb], [Ya(x),Yb(x)] ve [Za(x,y),Zb(x,y)]
' aralığında üç katlı integralini Gauss-Legendre metodu ile hesaplar.

'Veri:
' Xa, Xb : x eksenı boyunca integralin alt ve üst sınırı
' Ya(x), Yb(x): y eksenı boyunca alt ve üst sınırın fonksiyonu
' Za(x,y), Zb(x,y): z eksenı boyunca alt ve üst sınırın fonksiyonu
' F(x,y,z) : integrali hesaplanacak fonksiyon
' Hassasiyet: Hassasiyet

' Aralıklar ve f(x,y,z) ana programda Xaşağıdaki gibi tanımlanmalıdır:
' Xa=... (sabit sayı)
' Xb=... (sabit sayı)
' DEF FnYa(x)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' DEF FnYb(x)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' DEF FnZa(x,y)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' DEF FnZb(x,y)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' Def fnF(x,y,z)=... (integrali hesaplanacak fonksiyon)

'Çıktı:
' Dintegral: hesaplanan integral
' iHata=0 : integral yakınsadı
' iHata<>0: integral yakınsamadı

'Çağrılan alt program: GaussLegendre3
'-----
DEFINT I-N
DEFDBL A-H, O-Z
DECLARE SUB GaussLegendre3 (Xa, Xb, Hassasiyet, Dintegral, iHata)
DECLARE SUB GauLeg (Ai, Bi, x(), w(), n)
  Pi = 4 * ATN(1) ' Pi=3.14... sayısı

  Xa = 0: Xb = 1
  DEF fnYa (x) = 0: DEF fnYb (x) = 2
  DEF fnZa (x, y) = 0: DEF fnZb (x, y) = 3
  DEF fnF (x, y, z) = x * x * y * y * z * z

  'Xa = 0: Xb = 2
  'DEF fnYa (x) = 0: DEF fnYb (x) = 3
  'DEF fnZa (x, y) = 0: DEF fnZb (x, y) = SQR(9 - y * y)
  'DEF fnF (x, y, z) = z * z

  'Xa = 0: Xb = 4
  'DEF fnYa (x) = 0: DEF fnYb (x) = SQR(4 * x - x * x)
  'DEF fnZa (x, y) = 0: DEF fnZb (x, y) = 2 * x * x * y
  'DEF fnF (x, y, z) = 1

  'Xa = -2: Xb = 2
  'DEF fnYa (x) = -SQR(4 - x * x): DEF fnYb (x) = SQR(4 - x * x)
  'DEF fnZa (x, y) = 0: DEF fnZb (x, y) = SQR(4 - x * x - y * y)
  'DEF fnF (x, y, z) = z

  'Xa = 0: Xb = 6
  'DEF FnYa (x) = 0: DEF FnYb (x) = (12 - 2 * x) / 3
  'DEF fnZa (x, y) = 0: DEF fnZb (x, y) = (12 - 2 * x - 3 * y) / 6
  'DEF FnF (x, y, z) = 1

  'Xa = -Pi / 2: Xb = Pi
  'DEF FnYa (x) = -SIN(x) ^ 2: DEF FnYb (x) = SIN(x) ^ 2
  'DEF fnZa (x, y) = -x - y: DEF fnZb (x, y) = x + y
  'DEF FnF (x, y, z) = SIN(x) + COS(y) + SIN(z)

CLS

Hassasiyet = .01 ' Değiştirilebilir, 0.01-0.0001 arası normal değer
CALL GaussLegendre3(Xa, Xb, Hassasiyet, Dintegral, iHata)

IF iHata <> 0 THEN
  PRINT "Yakınsamadı, yaklaşık değer(GaussLegendre3)="; Dintegral
ELSE
  PRINT "İntegral(GaussLegendre3)="; Dintegral
END IF

END ' GaussLegendre3 ana sonu

```

```
SUB GaussLegendre3 (Xa, Xb, Hassasiyet, Dintegral, iHata)
```

```
' Ahmet TOPÇU, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir, 2010
' F(x,y,z) fonksiyonunun [Xa,Xb], [Ya(x),Yb(x)] ve [Za(x,y),Zb(x,y)]
' aralığında üç katlı integralini Gauss-Legendre metodu ile hesaplar.
```

```
' Veri:
```

```
' Xa, Xb : x eksenı boyunca integralin alt ve üst sınırı
' Ya(x), Yb(x): y eksenı boyunca alt ve üst sınırın fonksiyonu
' Za(x,y), Zb(x,y): z eksenı boyunca alt ve üst sınırın fonksiyonu
' F(x,y,z) : integrali hesaplanacak fonksiyon
' Hassasiyet: Hassasiyet
```

```
' Aralıklık ve f(x,y,z) çağırılan programda Xaşağıdaki gibi tanımlanmalıdır:
```

```
' Xa=... (sabit sayı)
' Xb=... (sabit sayı)
' DEF FnYa(x)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' DEF FnYb(x)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' DEF FnZa(x,y)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' DEF FnZb(x,y)=... (sabit sayı veya fonksiyon)
' Def fnF(x,y,z)=... (integrali hesaplanacak fonksiyon)
```

```
' Çıktı:
```

```
' Dintegral: hesaplanan integral
' iHata=0 : integral yakınsadı
' iHata<>0: integral yakınsamadı
```

```
' Çağırılan alt program: GaussLegendre3
```

```
MaxNokta = 1024 ' =2^10 Öngörülen maksimum Gauss-Legendre nokta sayısı
DIM x(MaxNokta), w(MaxNokta)
```

```
iHata = 0
Eskiintegral = 0
iMax = LOG(MaxNokta) / LOG(2)
```

```
FOR i = 4 TO iMax
NoktaSayisi = 2 ^ i
NoktaSayisiX = NoktaSayisi ' x yönü nokta sayısı
NoktaSayisiY = NoktaSayisi ' y yönü nokta sayısı
NoktaSayisiZ = NoktaSayisi ' z yönü nokta sayısı
```

```
' Gauss-Legendre koordinatları:
CALL GauLeg(-1, 1, x(), w(), NoktaSayisi)
```

```
Hx = .5 * (Xb - Xa)
HxOrta = .5 * (Xb + Xa)
Dintegral = 0
FOR iX = 1 TO NoktaSayisiX
x = Hx * x(iX) + HxOrta
AintX = 0
Ya = fnYa(x)
Yb = fnYb(x)
Hy = .5 * (Yb - Ya)
HyOrta = .5 * (Yb + Ya)
```

```
FOR iY = 1 TO NoktaSayisiY
y = Hy * x(iY) + HyOrta
aintY = 0
Za = fnZa(x, y)
Zb = fnZb(x, y)
Hz = .5 * (Zb - Za)
HzOrta = .5 * (Zb + Za)
```

```
FOR iZ = 1 TO NoktaSayisiZ
z = Hz * x(iZ) + HzOrta
Fxyz = fnF(x, y, z)
aintY = aintY + w(iZ) * Fxyz
NEXT iZ
AintX = AintX + w(iY) * Hz * aintY
```

```
NEXT iY
Dintegral = Dintegral + w(iX) * Hy * AintX
NEXT iX
```

```
Dintegral = Dintegral * Hx
```

```
hata = ABS(Dintegral - Eskiintegral)
IF hata <= Hassasiyet THEN EXIT SUB
Eskiintegral = Dintegral
```

```
NEXT i
```

```
iHata = 1' Yakınsamadı
```

```
END SUB ' GaussLegendre3 sonu
```

**Üç katlı integral:
Gauss-Legendre metodu ile
integrasyon (alt program)**

**GauLeg: Bu alt program
GaussLegendre3 tarafından çağrılır**

```
SUB GauLeg (Ai, Bi, x(), w(), n)
```

```
' Gauss-Legendre integrasyon ordinatları ve ağırlıkları hesaplanır
' Ai: integralin alt sınırı
' Bi: integralin üst sınırı
' x(n): Gauss-Legendre ordinatlarının depolandığı vektör
' w(n): Gauss-Legendre ağırlıklarının depolandığı vektör
' n: Gauss-Legendre integral nokta sayısı
```

```
' çağırılan alt program: yok
```

```
' Fortran kodu http://www.haoli.org/nr/bookf/f4-5.ps den alınmıştır
```

```
x1 = Ai
x2 = Bi
Pi = 4 * ATN(1)' Pi=3.14... sayısı
Hassasiyet = 3E-14: ' Gauleg için hassasiyet(değiştirmeyiniz!)
```

```
m = (n + 1) / 2
xm = .5 * (x2 + x1)
x1 = .5 * (x2 - x1)
```

```
FOR i = 1 TO m
z = COS(Pi * (i - .25) / (n + .5))
# işareti DOUBLE anlamındadır
z1 = 0
WHILE ABS(z - z1) > Hassasiyet
p1 = 1
p2 = 0
FOR j = 1 TO n
p3 = p2
p2 = p1
p1 = ((2 * j - 1) * z * p2 - (j - 1) * p3) / j
NEXT j
pp = n * (z * p1 - p2) / (z * z - 1)
z1 = z
z = z1 - p1 / pp
WEND
```

```
x(i) = xm - x1 * z
x(n + 1 - i) = xm + x1 * z
w(i) = 2 * x1 / ((1 - z * z) * pp * pp)
w(n + 1 - i) = w(i)
NEXT i
```

```
END SUB ' Gauleg sonu
```